

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej, členiek senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky **V. M.**, bytom v M., Š. ul. č. X., zastúpenej JUDr. D. Č., advokátom v M., N. č. X, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č.8, o vdovský dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2007, č.k.1 Sd/31/2007 – 62, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2007, č.k. 1 Sd/31/2007 - 62 v časti, týkajúcej sa rozhodnutia odporkyne z 18. januára 2007 číslo X. o zastavení výplaty vdovského dôchodku, **p o t v r d z u j e**.

Vo zvyšnej časti rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2007, č.k. 1 Sd/31/2007 – 62, **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne z 18. januára 2007 číslo X. v spojení s rozhodnutím z 11. septembra 2007 číslo X. o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu 7 140 Sk **z r u š u j e** a vec vracia odporkyni na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Účastníci **nemajú** nárok na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach svojím rozsudkom z 30. novembra 2007, č.k. 1 Sd/31/2007 – 62, potvrdil rozhodnutie z 18. januára 2007 číslo X., ktorým odporkyňa podľa § 74 ods. 3 a § 112 ods. 4,6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zastavila navrhovateľke výplatu vdovského dôchodku od 8. marca 2007 z dôvodu, že nespĺňa podmienky nároku na vdovský dôchodok podľa § 74 ods. 3 zákona o sociálnom poistení.

Krajský súd v Košiciach uvedeným rozsudkom potvrdil aj rozhodnutie odporkyne z 18. januára 2007 číslo X., v spojení s jej rozhodnutím z 11. septembra 2007 číslo X. ktorými odporkyňa podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok za čas od 23. januára 2007 do 7. marca 2007 v celkovej sume 7 140 Sk, lebo bol navrhovateľke vyplácaný neprávom.

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľka mala nárok na vdovský dôchodok a jeho výplatu počas jedného roka od smrti manžela, ktorý zomrel 23. januára 2006 (§ 74 ods. 2 zákona o sociálnom poistení). Z dôvodu, že od 19. novembra 1999 vznikol navrhovateľke nárok na čiastočný invalidný dôchodok, rozhodnutím z 13. februára 2006 číslo X. X. jej bol priznaný od 23. januára 2006 vdovský dôchodok v sume 5 625 Sk mesačne v súbehu s invalidným dôchodkom v polovičnej sume 1 133 Sk, spolu 6 758 Sk mesačne. Posudkom posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočky M. z 11. októbra 2005, bol posúdený zdravotný stav navrhovateľky, pri ktorom bola stanovená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u nej o 50 %. Nesplnila tak podmienky invalidity pre výplatu vdovského dôchodku po uplynutí doby jedného roka, lebo miera jej poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nedosahuje 70%. Krajský súd zhodne s odporkyňou dospel k záveru, že navrhovateľke bola známa skutočnosť, brániaca trvaniu jej nároku na výplatu vdovského dôchodku po uplynutí jedného roka od úmrtia jej manžela, preto napadnuté rozhodnutia odporkyne o zastavení výplaty vdovského dôchodku od 8. marca 2007, ako aj rozhodnutie z 18. januára 2007 v spojení so zmenovým rozhodnutím z 11. septembra 2007 o povinnosti vrátiť 7 140 Sk vyplatenej sumy v dobe od 23. januára 2007 do 7. marca 2007 ako vecne správne potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie navrhovateľka. Žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že odvolací súd zruší rozhodnutie o zastavení výplaty vdovského

dôchodku od 8. marca 2007, ako aj o povinnosti vrátiť odporkyňu sumu 7 140 Sk s tým, že odporkyňu zaviazá k povinnosti nahradiť jej trovy právneho zastúpenia, ktoré jej právny zástupca na výzvu súdu vyčíslil. Uviedla, že prvostupňový rozsudok nie je správny, lebo vdovský dôchodok jej bol priznaný bez časového obmedzenia a neboli jej známe žiadne skutočnosti, pre ktoré by jej vdovský dôchodok za obdobie od 23. januára 2007 do 7. marca 2007 nemal patriť.

Odporkyňa vo vyjadrení na odvolanie navrhla rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je sčasti dôvodné.

Podľa § 74 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení vdova má nárok na výplatu vdovského dôchodku počas jedného roka od smrti manžela.

Po uplynutí uvedeného obdobia má vdova nárok na výplatu vdovského dôchodku, ak

- a) sa stará o nezaopatrené dieťa,
- b) je invalidná z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo
- c) vychovala aspoň tri deti
- d) dovŕšila dôchodkový vek.

Podľa § 112 ods. 4 a 6 zákona o sociálnom poistení výplata dávky sa zastaví, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už dávka nevyplatila.

Podľa § 236 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona o sociálnom poistení príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z obsahu spisov nemožno zistiť ani jeden z dôvodov vzniku povinnosti vrátiť vdovský dôchodok, ktorý bol navrhovateľke vyplatený neprávom a existenciu takéhoto dôvodu odporkyňa nepreukázala.

Navrhovateľke bol podľa § 37 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) priznaný čiastočný invalidný dôchodok s účinnosťou od 19. novembra 1999. Na účely výplaty vdovského dôchodku sa jej čiastočný invalidný dôchodok posudzuje ako invalidný dôchodok s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 50 %.

Rozhodnutím z 13. februára 2006 číslo X. odporkyňa priznala navrhovateľke s účinnosťou od 23. januára 2006 vdovský dôchodok v sume 5 625 Sk mesačne po nebohom manželovi A. M., zomrelom 23. januára 2006 a z dôvodu, že splnila podmienky nároku na výplatu dvoch dôchodkov podľa § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, bol jej čiastočný invalidný dôchodok (považovaný od 1. januára 2004 za invalidný dôchodok s mierou poklesu vykonávať zárobkovú činnosť o 50%) vyplácaný v súbehu s vyšším vdovským dôchodkom len vo výške jednej polovice, a to vo výške 1 133 Sk mesačne.

Podľa § 74 ods. 2 zákona o sociálnom poistení mala navrhovateľka ako vdova nárok na výplatu vdovského dôchodku počas jedného roka od smrti manžela. Po uplynutí uvedeného obdobia by jej nárok na výplatu vdovského dôchodku trval len v prípade, ak splnila aspoň jednu z podmienok, uvedených v § 74 ods. 3 písm. a) až e) zákona o sociálnom poistení.

Hoci navrhovateľka bola invalidná, pre ďalšie trvanie nároku na vdovský dôchodok bolo potrebné, aby jej miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola 70%. Navrhovateľke však invalidita vznikla v dôsledku poklesu vykonávať zárobkovú činnosť len o 50 %. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 7 písm. d) zákona o sociálnom poistení dovŕši navrhovateľka až 11. februára 2010 lebo vychovala jedno dieťa, a to I., narodenú 23. júna 1976. Odporkyňa preto nepochybila, keď navrhovateľke napadnutým rozhodnutím z 18. januára 2007 číslo X. zastavila výplatu vdovského dôchodku od 8. marca 2007, t.j. od najbližšej splátky (§ 112 ods. 4,6 zákona o sociálnom poistení) a keď jej výplatu invalidného dôchodku uvoľnila v plnej výške.

Pokiaľ odporkyňa ďalším rozhodnutím z 18. januára 2007 číslom X., ktoré zmenila rozhodnutím z 11. septembra 2007 číslom X., uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť sumu 7 140 Sk ako neprávom vyplatený vdovský dôchodok za obdobie od 23. januára 2007 do 7. marca 2007 s odôvodnením, že navrhovateľka prijímala dávku, hoci vedela alebo musela z okolností predpokladať, že jej bola vyplatená neprávom, odvolací súd záver odporkyne nepovažuje za zodpovedajúci obsahu vykonaného dokazovania.

Žiadnym z vykonaných dôkazov nebolo preukázané, že navrhovateľka vedela, alebo musela z okolností prípadu predpokladať, že jej vdovský dôchodok v spornom období nepatrí, lebo ani rozhodnutie odporkyne z 13. februára 2006 číslom X. o priznaní vdovského dôchodku neobsahovalo poučenie o podmienkach nároku na jeho výplatu, ba práve naopak, odporkyňa vedela, v ktorý deň končí navrhovateľke obdobie jedného roka, po ktorý mala navrhovateľka nárok na výplatu vdovského dôchodku, vedela tiež, že navrhovateľka nemá nárok na starobný dôchodok a aj skutočnosť, že navrhovateľka je čiastočne invalidná, bola odporkyni známa.

Z uvedených dôvodov mohla odporkyňa, sama na základe vlastných dokladov v dávkovom spise navrhovateľky výplatu vdovského dôchodku navrhovateľky zastaviť a tým zamedziť vzniku preplatku na vdovskom dôchodku navrhovateľky. Navrhovateľka preto za vzniknutý preplatok nezodpovedá, lebo jeho vznik nezavinila ani nemohla z okolností prípadu vedieť, alebo predpokladať, že jej odporkyňa vypláca vdovský dôchodok aj v čase, kedy jej už nepatrí a navyše ani v prípade porušenia právnej povinnosti z jej strany neexistuje príčinná súvislosť medzi vznikom preplatku a jej prípadným zavineným konaním, lebo odporkyni nebránila žiadna skutková ani právna prekážka, aby výplatu dávky zastavila.

Odvolací súd preto rozsudok Krajského súdu v Košiciach v časti, týkajúcej sa rozhodnutia o zastavení výplaty vdovského dôchodku navrhovateľky potvrdil a v časti, týkajúcej sa rozhodnutí o povinnosti vrátiť neprávom vyplácanú dávku zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne z 18. januára 2007 v spojení s rozhodnutím z 11. septembra 2007 zrušil podľa § 220 OSP a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Odvolací súd účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo navrhovateľka trov nevyčíslila, hoci bola v konaní čiastočne úspešná a odporkyňa nárok na náhradu trov konania nemá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová